

NOTAT

NIRAS A/S
Sortemosevej 2
DK-3450 Allerød

Telefon 4810 4200
Fax 4810 4300
E-mail niras@niras.dk

CVR-nr. 37295728
Tilsluttet F.R.I

Vestegnssamarbejdet

ERHVERVSSTRATEGI FOR VESTEGNEN

Opsamling på desk research – Temaer og problemstillinger

8. februar 2007

1. **Indledning**

Formålet med dette notat er at opstille en bruttoliste over temaer og problemstillinger for udviklingen af en erhvervsstrategi for Vestegnen i eksisterende materiale. Bruttolisten bygger på en desk research, hvor relevante undersøgelser, planer og andet skriftligt materiale er blevet gennemgået. Det vil sige at resultatet er et billede af, hvilke temaer og problemstillinger, der hidtil har været sat fokus på.

I opstillingen af de relevante temaer og problemstillinger er der inddraget centrale elementer af den regionale planlægning og udvikling, herunder i særlig grad Forslag til Fingerplan 2007. Opstillingen bygger samtidig videre på tidligere fælles arbejde med erhvervsudvikling på Vestegnen især Dialogprojektet i form af Revitalisering af Hovedstadens Vestegn og Strategi for udvikling af erhvervsområderne på Vestegnen. Desuden er Vestegnskommunernes planstrategier, kommuneplaner og erhvervspolitik blevet gennemgået for gennemgående temaer samt særlige forhold, der gør sig gældende i de enkelte kommuner. Endeligt er specifikke undersøgelser blevet inddraget, for eksempel Avedøre Holme – Status, muligheder og strategi og Udviklingsmuligheder langs Ring 3 i Gladsaxe Kommune.

I det følgende præsenteres først den opstillede bruttoliste over temaer og problemstillinger. Herefter udspecificeres det enkelte tema med fokus på udfordringer og muligheder med hensyn til såvel regionale som lokale forhold.

2. **Præsentation af bruttoliste**

Sammenstillingen af viften af kilder dækkende fra regionale tendenser til lokale hensyn har resulteret i opstillingen af nedenstående bruttoli-

ste over temaer og problemstillinger for udviklingen af en erhvervsstrategi for Vestegnen.

Temaer og problemstillinger er først og fremmest udvalgt således at de er gyldige for alle kommuner på Vestegnen, men der vil stadig forekomme problemstillinger, der er væsentligere for nogle kommuner end for andre.

Bruttolisten er overordnet set delt op efter de tre hovedområder for udviklingen af en erhvervsstrategi for Vestegnen, henholdsvis erhvervsudvikling, erhvervsområder og infrastruktur. Inden for hvert af disse tre hovedområder er listen opstillet således at de mest generelle temaer og problemstillinger står først, hvorefter de bliver gradvist mere specifikke. Der er lagt mest vægt på at beskrive udfordringer og muligheder for de mere generelle temaer og problemstillinger.

Erhvervsudvikling

1. Udfordringen fra udvikling af håndfladen og de ydre byfingre
2. Omdannelse af de ældre erhvervsområder
3. Styrkelse og markedsføring af Vestegnens bymidter
4. Styrkelse og markedsføring af Vestegnens kultur og natur
5. Erhvervsuddannelse
6. Bedre service til erhvervslivet
7. Fokus på det rummelige arbejdsmarked

Erhvervsområder

8. Styrkelse af særlige erhvervsgrupper
9. Konflikt mellem nye og traditionelle erhverv
10. Omlægning til boligområder
11. Modernisering og udbygning af produktionsbygninger
12. Forskønnelse af de ældre erhvervsområder
13. Fremme af liv i erhvervsområderne

Infrastruktur

14. Etablering af Ring 5
15. Etablering af sydgående højhastighedsbane
16. Etablering af letbane langs Ring 3
17. Forbedring af busforbindelser til erhvervsområderne
18. Forbedring af slidt infrastruktur i erhvervsområderne

Listen gør sig ikke ud for at være fuldstændig og vil bl.a. blive suppleret og videreudviklet som et produkt af de igangværende interview og opstartsseminaret i marts.

3. **Bruttoliste for erhvervsudvikling**

- 3.1 *Udfordringen fra udvikling af håndfladen og de ydre byfingre*
Vestegnskommunerne bliver presset af erhvervsudviklingen centralt i fingerbyens håndflade på den ene side og på den anden side fra de yderste led i byfingrene og det øvrige hovedstadsområde uden for fingerbyen.

I de centrale områder af København sker der i disse år en hastig erhvervsudvikling, der talt i etagemeter langt overgår udviklingen i den resterende del af hovedstadsområdet.

Fingerplan 2007 lægger op til, at der sættes fokus på byfingerforlængelse, for eksempel en udvidelse af Roskildefingeren mod Ringsted og/eller Holbæk. Byfingerforlængelse drøftes allerede i en arbejdsgruppe nedsat af Miljøministeriet.

Der arbejdes samtidig på udvikling af de ydre byfingre gennem en række dialogprojekter. I Nordsjælland inviteres syv kommuner således til at deltage i et dialogprojekt med det formål at drøfte de fremtidige byudviklingsmuligheder i Nordsjælland, herunder en dialog om lokaliseringmuligheder for videnserhverv og kontorarbejdspladser omkring en potentiel ny station mellem Hillerød og Allerød.

Tilsvarende og formentlig endnu mere interessant for Vestegnen inviteres kommunerne i den sydlige del af Køge Bugt til et dialogprojekt om den fremtidige byudvikling i den sydlige del af hovedstaden.

Vestegnskommunernes væsentligste fordele i forhold til udvikling af erhvervsområder i håndfladen er relativt lavere leje- og grundpriser og de fordelagtige transportforhold mod vest og syd. På den anden side er der også muligheder knyttet til udviklingen i fingerspidserne og nærheden til centrum, lufthavnen og Sverige.

3.2 *Omdannelse af de ældre erhvervsområder*

Erhvervsstrukturen på vestegnen har været domineret af traditionelle industrierhverv, hvis produktion i disse år flytter ud af landet i større omfang. Derfor satses på etablering af en række andre erhvervsgrupper herunder først og fremmest administrations- og serviceerhverv, der har været i stor fremgang i Hovedstadsområdet generelt og forventes fortsat at være i vækst.

I gennemgangen af planstrategier og kommuneplaner er det tydeligt at denne strategi er meget dominerende blandt Vestegnens kommuner. Muligheden for omlægning er størst i de stationsnære områder, men samtidig giver Fingerplan 2007 forbedrede muligheder for indplacering af kontor- og serviceerhverv i bygninger på op til 1.500 etagemeter i de ikke-stationsnært beliggende erhvervsområder.

Mulighederne for omlægning giver anledning til konkurrencemæssige udfordringer i forhold til den generelle udvikling i Hovedstadsområdet såvel som mellem de enkelte kommuner på Vestegnen.

I forhold til den generelle erhvervsudvikling i Hovedstadsområdet bliver der særligt i håndfladen udlagt store arealer til erhverv med bygningen af mange etagemeter til følge. Derfor er der i dag et stort overudbud af erhvervsarealer i hovedstadsområdet. For eksempel var andelen af tomme kontorlejemål 6-8,5 % i 2005. Dette overudbud er med til at bremse den ønskede omdannelse og fornyelse af de eksisterende erhvervsområder.

Prioriteringen af udvikling af erhvervsarealer i håndfladen forventes tilmed at fortsætte da rummeligheden stadig er stor bl.a. i følgende områder:

- Der er fortsat store erhvervsudviklingsmuligheder i Ørestadsområdet, der i Fingerplan 2007 anbefales at have en høj prioritering.
- Omfattende byudviklingsmuligheder i Valby med en stor del i stationsnærhed bl.a. med åbning af Carlsberg området og Grøntorvet.
- Udvikling af Århusgadeområdet og, når dette er færdigt omkring år 2015, udvikling af Nordhavnen.
- Københavns Kommune peger generelt på udviklingsmuligheder langs Øresundskysten svarende til en hel Ørestad.
- Store muligheder omkring Flintholm station, der nu er en af de bedst betjente stationer i hovedstadsområdet.
- Muligheder i Nord ved Tuborg-området og Gladsaxe Erhvervsområde, som dog ikke er stationsnære.

Dertil kommer som nævnt oven for en forventet forøgelse af udbuddet af jomfruelige arealer til erhvervsudvikling længere ude i byfingrene og i det øvrige hovedstadsområde, hvor rummeligheden for nybygning af erhvervsetagemeter ligeledes er stor. Det gælder blandt ved trekroner station og Roskilde Universitet i den ydre Roskilde-finger.

Konkurrencen for tiltrækning af administrations- og serviceerhverv bliver således meget hård. Dertil kommer den interne konkurrence mellem Vestegnskommunerne, der vil opstå, hvis de alle følger en strategi om at omlægge erhvervsområder til administrations- og serviceerhverv.

Den eksterne konkurrence kan påvirkes ved at øve indflydelse på forhandlingerne mellem staten og kommunerne omkring rækkefølgen af udviklingen af erhvervsområder i storbyområdet.

Den interne konkurrence kan påvirkes ved at koordinere planlægningen af vestegnskommunernes erhvervsudvikling.

En lang række andre forhold som stationsnærhed, byliv og forskønnelse gør sig også gældende i forhold til omlægning til administrations- og serviceerhverv, hvilket bliver behandlet i en række temaer og problemstillinger i bruttolisten.

3.3 *Styrkelse og markedsføring af Vestegnens bymidter*

Et helt centralt element for erhvervsudviklingen på Vestegnen er egnens og kommunernes attraktionsværdi som sted at opholde sig. Det første centrale tema for at sikre denne attraktionsværdi er styrkelse og markedsføring af Vestegnens bymidter.

Et gennemgående tema for planstrategier og kommuneplaner blandt vestegnskommunerne er netop styrkelse af bymidterne. Styrkelse af bymidterne indeholder flere elementer, hvoraf et flertal af Vestegnskommunerne nævner:

- fortætning af boliger omkring de stationsnære områder,
- tiltrækning af flere og bedre detailbutikker,
- forskønnelse gennem byfornyelse og markant arkitektur, samt
- etablering af cafeer og aktivitetsmuligheder, der giver mere liv i bymidten.

Styrkelse af bymidten i Vestegnskommunerne står overfor konkurrencemæssige udfordringer, der svarer til omlægningen af erhvervsområderne. Ekstern vil kommunerne skulle konkurrere med udvikling af bymidter i det centrale storbyområde, f.eks. den nuværende byfornyelse i centrum af Valby og en måske kommende udvikling omkring Flintholm station.

Internt ligger Vestegnens bymidter relativt tæt, hvorfor de ofte konkurrerer om de samme beboere og besøgende samt de samme detailhandelnde. Hvis alle kommuner arbejder for styrkelse af deres respektive bymidter vil denne konkurrence blive endnu mere intens.

3.4 *Styrkelse og markedsføring af Vestegnens kultur og natur*

Et andet centralt tema for at gøre Vestegnen mere attraktiv er kommunernes natur og kulturliv. Det handler bl.a. om:

- at satse på etablering af kulturinstitutioner på Vestegnen,
- at skabe gode muligheder for at dyrke fritidsinteresser gennem etablering af de rette faciliteter,
- at øge herlighedsværdien af de grønne arealer i såvel landzoner som byzoner, samt
- at øge tilgængeligheden til de grønne arealer gennem forbedring i stisystemer og anden infrastruktur.

3.5 *Erhvervsuddannelse*

En række kommuner sætter fokus på et forbedret samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv for at sikre videndeling og ikke mindst gode lokale praktikpladser. Et sådan samarbejde vil både kunne styrke kvaliteten af erhvervsuddannelserne og virksomhedernes vidensopbygning og rekruttering.

Et element af denne satsning er at placere uddannelsesinstitutioner i erhvervsområderne, som det for eksempel er gjort på Avedøre Holme. Spørgsmålet er, om denne udvikling skal fortsættes og i så tilfælde hvordan?

3.6 *Bedre service til erhvervslivet*

Et standard element i enhver kommunes erhvervspolitik. Spørgsmålet er, om der er behov for, at der arbejdes med en fælles strategi for kommunernes service til erhvervslivet i forbindelse med udviklingen af Vestegnens erhvervsstrategi?

3.7 *Fokus på det rummelige arbejdsmarked*

Socialt samarbejde mellem virksomheder og kommune er ligeledes et element i flere kommuners erhvervspolitik. Spørgsmålet er som oven for, om der i udviklingen af en erhvervsstrategi for vestegnen er behov for at sætte fokus på samarbejdet omkring sikringen af det rummelige arbejdsmarked?

4. **Bruttoliste for Erhvervsområder**

4.1 *Fremme af særlige erhverv i erhvervsområderne*

En række erhverv går igen på tværs af kommunernes planstrategier, kommuneplaner og erhvervspolitik. Det drejer sig om:

- IT og Kreative erhverv
- Transport og engroshandel
- Særligt pladskrævende udvalgsvarer
- Iværksættere og vækstvirksomheder
- Håndværksvirksomhed

Styrkelsen af disse grupper vil støtte omdannelsen af Vestegnens erhvervsområder. Den centrale udfordring i den forbindelse ligger i at udnytte de forskellige erhvervsområders potentiale bedst muligt og samtidig undgå konflikter mellem forskellige erhvervstyper.

Overordnet set vil det ikke være muligt for Vestegnen at foretage en gennemgående omlægning til administrations- og serviceerhverv, da Fingerplan 2007 i forlængelse af Regionplanen lægger op til bevarelse af traditionelle erhverv i hovedstadsområdet. Det understreges for eksempel, at der i den indre Køge byfinger er begrænsede byggemuligheder til kontor- og centerformål, mens de gode lokaliseringsmu-

ligheder til traditionelle erhverv bør opretholdes. Samtidig lægger Fingerplanen op til, at der sikres arealer til transport og engroshandel med optimal adgang til motorvejsnettet og det øvrige overordnede vejnet, hvilket er tilfældet for en række erhvervsområder på Vestegnen.

Hvis der skal sikres attraktive forhold for eksempel kreative erhverv og udvalgsvarer er der således brug for at modvirke interessekonflikter mellem de forskellige erhverv. Dette kræver først og fremmest differentierede miljøzoner, hvilket er en helt central problemstilling for planlægningen af erhvervsudviklingen i Vestegnskommunerne.

Mange erhvervsområder har fordele, der gør det særligt anvendeligt for specifikke erhvervsgrupper. Her tænkes for eksempel på:

- Udvalgsvarer langs Roskildevej/Hovedvejen
- Transport og engroshandel i umiddelbar nærhed af motorvejsnettet
- Administrations- og servicevirksomheder i stationsnære områder.
- Kreative erhverv som film og design i særligt inspirerende omgivelser.

For at udnytte disse fordele er der behov for at sikre den rette koordination mellem kommunernes erhvervsområder, den rette miljøzoneinddeling og den rette markedsføring af det enkelte område. Det kræver blandt andet

- en revurdering af områder udpeget til virksomheder med særlige beliggenhedskrav,
- 'branding' af det enkelte område for at påvirke udviklingen af området en bestemt retning,
- yderligere fortætning i de stationsnære områder,
- mere fleksible omdannelsesmuligheder i de ikke-stationsnære områder med større hensyntagen til det enkelte områdes særlige forhold.

4.2 *Konflikt mellem nye og traditionelle erhverv*

Mange af Vestegnens erhvervsområder har en hensigtsmæssig placering i forhold til miljøfølsomme anvendelser. Selvom miljøbelastningerne fra mange af de nye typer virksomheder bliver stadig mindre, er der stadig betydelige gener knyttet til den tunge trafik. Omdannelsen og differentieringen af områderne indebærer, at nye anvendelser flytter ind. Det medfører miljøkonflikter mellem erhvervsvirksomheder indbyrdes og mellem erhverv og andre anvendelser.

For at undgå disse konflikter anbefales i dialogprojektet at plangrundlaget, der ofte består af ældre byplanvedtægter og lokalplaner, moderniseres på grundlag af en kommunal strategiplanlægning for erhvervs-

områderne og i et samarbejde med områdernes virksomheder. Herunder understreges væsentligheden af, at der i planlægningen indgår en velovervejede zoner og regulering, der kan minimere de gensidige miljøgener.

En central problemstilling på Vestegnen i denne sammenhæng er, om erhvervsområdernes beliggenhed skal anvendes til at tilgodese transportvirksomheders behov for tilgængelighed eller kundeorienterede virksomheders behov for synlighed.

4.3 *Omlægning til boligområder*

Det er et ønske om at lokalisere nye boliger i Vestegnskommunerne for at medvirke til nedbringelse af pendlingen ind i kommunerne og for at imødekomme det store pres på boligmarkedet i hovedstadsområdet.

En problemstilling i denne sammenhæng er at kommunerne er stort set fuldt udbyggede. Med den manglende kapacitetsudnyttelse i erhvervsområderne og de nye lempeligere regler for etablering af boliger i erhvervszoner er der derimod en mulighed for at lokalisere nye boliger her. Integration af boliger og erhverv i det samme område er blandt sket i området omkring Albertslund Station. Udfordringen er at kombinere forskellige behov for erhverv og boliger i det samme område, herunder at udfase erhverv, der er dårligt forenelige med boliger i de pågældende områder. Dette er en miljømæssigt velfungerende zoner imellem de fremtidige boligområder og de erhverv, der fortsat skal eksistere i områderne.

En anden udfordring for lokaliseringen af boliger på vestegnen er de mange boligbyggerier, der er undervejs i det indre byområde samt udlægning af nye boligarealer særlig i de ydre byfingre. Dog er flertallet af boliger i det indre byområde i et prisleje, der gør at omdannelse af erhvervsområder til boligformål nogle steder kan være økonomisk attraktivt i forhold til at skaffe boliger til indkomstgrupper, der ikke har råd til at bo mere centralt.

4.4 *Modernisering og udbygning af produktionsbygninger*

Dialogprojektet peger på, at der er brug for en massiv indsats for at gennemføre en bygningsmæssig modernisering og udbygning af de mange produktionsbygninger, der blev opført i 60'erne og 70'erne.

Der er brug for en fornyelsesindsats, som åbner både for røkring af virksomheder, omformning af eksisterende tomme bebyggelser, nedrivning samt en udvikling af de arkitektoniske og bymæssige kvaliteter i områderne.

4.5 *Forskønnelse af de ældre erhvervsområder*

Forslumning er et tema for mange erhvervsområder på Vestegnen. Et væsentligt element i løsningen af dette problem er at opnå en højere grad af udnyttelse i områderne, men meget kan gøres gennem en aktiv forskønnelse af områderne. Forskønnelse af erhvervsområderne kræver samarbejde mellem kommunen og erhvervs- og grundejerforeninger.

Mulige konkrete tiltag inkluderer:

- beplantning langs vejsider,
- etablering af grønne områder,
- mere ensartede og konsekvente regler for skiltning,
- pæne facader,
- forbedret belysning, samt
- introduktion af kunst og åbne steder i bybilledet.

4.6 *Fremme af liv i erhvervsområderne*

Mange erhvervsområder inviterer ikke til andet end de direkte arbejdsrelaterede aktiviteter. Derfor er der mulighed for at gøre dem mere imødekommende i et samarbejde mellem kommuner og erhvervs- og grundejerforeninger ved at udvikle faciliteter, der inviterer til andre former for aktiviteter. Indsatsen hænger nært sammen med forskønnelsen af erhvervsområderne.

Konkrete tiltag kan for eksempel være:

- udnyttelse af tomme bygninger til kulturelle formål,
- etablering af nye idrætsfaciliteter,
- introduktion af cafeer eller lignende, samt
- etablering af forskellige typer af institutioner i områderne, samt
- bedre parkeringsforhold særligt for lastvogne.

Dialogprojektet peger på, at i dele af erhvervsområderne på Vestegnen er der opstået centerlignende områder med mange publikumsrettede og serviceprægede aktiviteter inden for detailhandel, engroshandel, salg af særligt pladskrævende varegrupper, udstillinger mv.

Desuden peges på at nogle steder vil en større integration med omliggende byområder kunne åbne for indplacering af kultur- og fritidsaktiviteter i ledige erhvervsbygninger. Der er et stigende behov for fritidstilbud og et stigende pres på de grønne kiler og de grønne områder mellem boligområderne. Der kan skabes yderligere attraktionsværdier, hvis de rekreative muligheder forbedres ved at skaffe plads til de mange, fritidsaktiviteter som kan være pladskrævende og støjende.

5. **Bruttoliste for infrastruktur**

5.1 *Etablering af Ring 5*

Svar fra regeringen omkring etableringen af Ring 5 tyder på at regeringen ingen planer har, om at bidrage hertil på nuværende tidspunkt. NIRAS forventning er således at der ikke vil ske nogen udvikling i denne sammenhæng inden for de kommende år. En Ring 5 motorvej vil kunne bidrage til erhvervsudviklingen særligt i den vestlige del af Vestegnen ved at skabe bedre tværforbindelser mellem byfingrene.

5.2 *Etablering af sydgående højhastighedsbane*

En linieføring af en sydgående højhastighedsbane langs Køge Bugt til Ringsted er under debat. I øjeblikket foretages VVM undersøgelser af de to muligheder for kapacitetsudvidelse på jernbanestrækningen mellem København og Ringsted, henholdsvis i forbindelse med den nuværende linieføring mod vest til Roskilde og den potentielle mod syd langs Køge bugt.

Etableringen af en sådan højhastighedsbane er et muligt infrastrukturtema for erhvervsudviklingen på Vestegnen. Bl.a. vil det kunne give mulighed for etablering af nye erhvervsområder i Ishøj. Det er dog stadig uvist om en sådan bane rent faktisk bliver gennemført og i så tilfælde hvornår dette sker.

5.3 *Etablering af letbane langs Ring 3*

Etableringen af en tværgående letbane langs Ring 3 er synes umiddelbart, at kunne have en større positiv effekt på den potentielle erhvervsudvikling på Vestegnen. Derfor er det et oplagt tema for projektet.

Etableringen af stationer langs den nye letbane giver mulighed for intensiv arealanvendelse i erhvervsområder i stationernes nærhed. Derved vil der i flere erhvervsområder i Glostrup, Brøndby, Vallensbæk, og Ishøj kommuner i højere grad end det er tilfældet i dag kunne omdannes til administrations- og serviceerhverv med kontorbygninger på mere end 1.500 etagemeter.

Spørgsmålet er bl.a. hvordan Vestegnen bedst udnytter en potentiel letbane langs Ring 3?

5.4 *Forbedring af busforbindelser til erhvervsområderne*

Ikke-stationsnære erhvervsområder vil kunne styrkes gennem en forbedring af busdækningen i området. I dialogprojektet er mulighederne for at kvalitetsudvikle busbetjeningen baseret på S-busser mv. blevet diskuteret. Erfaringer peger på at kvaliteten ikke svarer til banebetjening, men at det er muligt at øge bussernes attraktion gennem særlige tiltag. Når kommunerne overtager det direkte økonomiske ansvar for

busdriften, vil der blive et nyt og større incitament til at sammentænke busbetjening og byudvikling.

5.5 *Forbedring af slidt infrastruktur i erhvervsområderne*

Som nævnt forekommer mange ældre erhvervsområder på Vestegnen slidte, hvilket også gælder infrastrukturen. For eksempel vil udbedring af veje, klarere skiltning, samt etablering af cykelstier og fortov kunne styrke erhvervsområdernes funktionalitet og attraktivitet. En sådan indsats hænger nøje sammen med arbejdet for forskønnelse af erhvervsområderne og forsøget på at skabe mere liv i områderne.

6. **Litteratur**

Det desk research, der ligger bag denne opstilling af temaer og problemstillinger tager først og fremmest udgangspunkt i hver af de otte vestegnskommuners eget planlægningsmateriale, dvs. kommunernes:

1. Planstrategier
2. Kommuneplaner
3. Erhvervspolitik

Derudover er der fundet relevant input fra følgende kilder:

Carl Bro, Alstom og Arriva (2004): *Ring 3 Letbanen i et Offentligt Privat Partnerskab*.

Deloitte og HUR (2006): *Udviklingsmuligheder langs Ring 3 i Gladsaxe Kommune*.

Erhvervsknudepunktet Hovedstadens Vestegn (2006): *Strategi for udvikling af erhvervsområderne på Vestegnen*, Dialogprojekt: Revitalisering af Hovedstadens Vestegn.

Erhvervsknudepunktet Hovedstadens Vestegn of Discus A/S (2004): *Afslutningsnotat om Projekt "Udvikling af Det Rummelige Arbejdsmarked"*.

Erhvervsknudepunktet Hovedstadens Vestegn (?): *Behovet for Ring 5 – og behovet for, at staten overtager ansvaret for amtsvejen*.

Erhvervsknudepunktet Hovedstadens Vestegn (?): *Identifikation og udpegning af de væsentligste erhvervspolitiske behov*.

Erhvervsknudepunktet Hovedstadens Vestegn (?): *Dialogprojekt: Revitalisering af Hovedstadens vestegn*

Glostrup Kommune (2002): *Mod år 2015*.

HUR Plan (2005): *Regionsplan 2005 for Hovedstaden*

Hvidovre Kommune (2006): *Debatoplæg - Hvidovre Kommunes erhvervs politik 2007-2010.*

København Amt og Deloitte (2006): *Letbanen Lyngby–Glostrup - Økonomi og finansiering.*

Københavns Amt og HUR (2003): *Korridorprojektet - Beslutningsgrundlag for højklasset kollektiv trafik Lyngby-Glostrup.*

Københavns Amt (2003): *Holdningsundersøgelse vedr. etablering af letbane.*

Københavns Amt (?): *En letbane på tværs af København?*

Miljøministeriet, Skov og Naturstyrelsen (2007): *Fingerplan 2007 – udkast.*

Oxford Research (2007): *Avedøre Holme – Status, muligheder og strategi*, for Industri- og Grundejerforeningen Avedøre Holme og Hvidovre Kommune

Region Hovedstaden Fingerplanen

Vækstforum for Region Hovedstaden (2006): *Partnerskaber for viden, vækst og velfærd (udkast).*